

Обраћање Амбасадора Хенри Л. Кларка, Супервизора за Брчко наставном особљу у средњим школама

Драго ми је што сам данас овдје са вама. У свакој држави, људи који раде у образовању заслужују велико поштовање, за одговорност коју они као и ви, преузimate за образовање нових генерација. Ви дјеци Брчко Дистрикта можете омогућити да се боље остваре интелектуално и професионално, чак и да остваре боље финансијске резултате него што је то било могуће претходним генерацијама. На сличан начин ћете и Ви свакодневно утицати на њих у учионицама и изван њих, и са самим растом стварати код дјеце Дистрикта већу способност толеранције и могућност успостављања успјешнијих међуљудских односа. Начин на који држите часове, као и ваш лични однос са сваким дјететом ће нашој дјечи дати шансу за свјетлију будућност. Данас бих желио да кажем нешто више о улози коју имате и њеној важности у прелазном периоду у нови Брчко Диситрикт. Са задовољством очекујем да одговорим на питања која ћете поставити на крају овог говора.

Институције Брчко Дистрикта пролазе кроз дубоке структуралне реформе. Реформе обухватају саму Владу, правни систем, појединачне законе, буџет и друге системе финансијске контроле, мултиетничко особље, нове плате и забрана сукоба интереса. Влада Брчко Дистрикта и ОХР трансформишу читаву политичку структуру Дистрикта. Реформа у школама – нови закони, усклађени наставни план и програм, интегрисана и реорганизована одјељења – су уско повезани са осталим реформама и утицаће на цијелокупно друштво.

Неки људи говоре о Брчком као о лабораторији. Ја не сматрам да је Брчко лабораторија. Ми ништа не тестирамо, нити испитујемо

нечију теорију. Ми чинимо минималне промјене које су неопходне да би се Брчко изградило након деструктивних ратних дејстава и како би омогућили својој дјечи шансу за бољи живот.

Ми то не можемо урадити враћањем или гледањем уназад. Морамо напорно радити да бисмо поправили штету насталу у рату, и да бисмо унаприједили ситем јавних школа који имамо. Ми на то не можемо утицати. Можемо поправити и побољшати само оно што ми имамо. Немамо времена за губљење. Друге земље које су прије биле саставни дио Источне Европе се развијају, а неке – мислим на Мађарску, Чешку Републику, Пољску и Балтичке Државе, Словенију – су далеко испред Брчког.

Вође увјек имају важну улогу, поготово у вријеме брзих промјена. Управо сада ваше вођство је веома важно у свакој школи, и свакој учионици. Ја знам у каквим школама бих ја желио да радим, а мислим да исто вриједи и за вас; у оним у којима се комплетно особље интелектуално стимулише, има изазове у професионалном смислу, у којима се наставници радују могућности да ефикасније предају занимљиво наставно градиво; у којима су наставници и ученици задовољни оствареним прогресом и свјесни су да ће сљедећа школска година бити боља од претходне; у којим се ученици Вама обраћају тражећи подршку која им је потребна када нешто раде добро, или пак инструкције када не разумију или нису сигурни шта да раде; у школама у којима сви знају да се могу ослонити на вас јер ћете бити праведни према свима, и одлучни у захтијевању да се поштују високи стандарди; у школама у којима ће се они који ометају наставу, или не успијевају да испуне ваше високе стандарде суочити са посљедицама.

Прошла година је била застрашујућа: насиље у школама, а потом на улицама. Етничка нетрпељивост је намјерно исполитизирана и школе су биле затворене. Ученици и наставници који су изазвали ове проблеме нису увијек одговарали за оно што су учинили. Након тога су школе наставиле са радом како би се школска година привела крају.

Новинари су ме питали колики је ризик да се немири понове и ове године. Мислим да је једино исправно да са вама отворено

разговарам о том питању. Ово није пријатна тема за разговор. Надам се да неће бити немира, у школама или ван њих. Али узимајући у обзир могућност пријетњи од стране екстремних националиста, морате знати како ћемо реаговати и шта се од вас очекује. Ова година ће бити другачија од претходне. Обећао сам директорима школа а обећавам и вама: ова година ће бити другачија. Како то могу рећи? Допустите ми да будем одређенији.

1. Успостављени су нови закони и нови систем кривичног гоњења

1. Полиција је боље припремљена за сузбијање насиља на улицама

1. Ви и директори школа сте добили посао подразумијевајући да ћете подржавати мултикултурално образовање,

1. Имаћете више времена и проћи ћете одговарајућу обуку, што Вам даје могућност да размотрите како се суочити са тешким дисциплинским случајевима.

1. Израђен је кодекс понашања за ученике, као и кодекс за наставно и административно особље, који се конкретно бави међуљудским односима. Препоручујем Вам да осигурате да сваки ученик буде упознат са кодексом понашања за ученике као и то да ученици имају прилику да разговарају о својим обавезама. Ови кодекси треба да буду слични уговорима између Вас и ученика, и између вас и административног особља школа.

1. Ја НЕ планирам да затворим све школе, чак и уколико се појаве озбиљни нeredи. Ако се у некој школи изгуби контрола, затворићу, или ћу препоручити да се затвори само ТА школа.

1. У случајевима гдје се појаве озбиљни нeredи, без обзира да ли је школа затворена или не, извршиће се истрага у вези тога шта је погрешно учињено, и ко је или није преузео одговорност за завођење дисциплине.

1. Наставници и административно особље које је подстицало или допринијело нередима ће изгубити посао. Рад оних који не прихватају одговорност за примјену кодекса понашања ће бити размотрен.

Можда сматрате да говорим превише отворено. Поштујем чињеницу да Ви познајете процес подучавања боље него ја. Ипак, наш је задатак да направимо истинску историјску промјену у школама у Брчком, и стога ћу радије говорити сасвим отворено прије него што бих да оставим мјеста нејасноћама у вези мојих очекивања од свих Вас, административног особља, полиције и свих осталих.

Ово није експеримент. Ову промијену ћемо направити само једном. Дјеце ради, сви ми од почетка морамо дати све од себе да би ова промјена била успјешна. Као што сам рекао директорима школа, обавиће се много јавних расправа о промјенама у образовном систему, тако да ће до почетка септембра ризик од изазивања нереди бити мали. На жалост, Закон о образовању је исполитизиран. Без обзира на мирољубивост велике већине људи у Брчком, неколико оних који желе проузроковати проблеме ће, у најмању руку, покушати узнемирити остале. Стога је значајно да свако од нас зна не само своју улогу у случају настајања проблема, него и улогу оних који могу помоћи.

Полиција Брчког је ишла на курсеве за обуку о новом Кривичном закону. Они су добили инструкције о разлици између криминалних радњи и прекршаја. Они знају разлику између начина приступа малољетној дјеци и одраслима. Радиле на овим питањима нарочито када се ради о јавном реду и миру.

Они, наравно, могу доћи у ваше школе уколико вам је помоћ потребна. Уколико немате конкретан проблем, или повод који наговјештава проблем, они вјероватно неће бити у згради ваше школе, осим уколико их не позовете да дођу. Директори школа и наставно особље су, прије свега, одговорни за оно што се дешава унутар школе и у школском дворишту.

Тражио сам од полиције да обезбиједи да свако ученик који жели доћи у школу може то учинити, а да притом не буде узнемиравано или физички малтретирано. Првог дана школе, или било којег дана када би могли постојати разлози да се очекују тешкоће, полиција ће формирати обезбјеђење око прилаза свакој школи. Обезбјеђење ће се налазити у кругу од 100 м од школског дворишта, у зависности од физичког положаја сваке школе. У кругу овог обезбјеђења полиција ће обезбиједити несметан долазак ученика и наставника у школу. Присуство једног броја полицајаца ће бити видно, а такође ће постојати и додатно обезбјеђење које неће бити уочљиво.

Још важније, полиција је одредила полицајце који ће бити у вези са свим школама. Савјетујем Вам да са њима унапријед поразговарате о томе шта се може десити, и да знате како можете ступити у контакт са њима у хитним случајевима.

Да ли сте припремљени за ситуацију која се може десити унутар школа? Да ли сте упознати са правилима која се тичу увредљивих националних симбола? Да ли ћете ви опрезно пратити шиканирање или злостављање које не само да је супротно кодексу него може довести до много озбиљнијег сукоба? Да ли можете зауставити такве проблеме прије него измакну контроли? Наравно да можете – боље него што ја то могу!

Неки од вас ће несумњиво бити суочени са озбиљним изазовима. Трајни задатак одржавања дисциплине, вјероватно, није омиљени дио вашег посла. Ипак, не постоји образовање без дисциплине – а дисциплина има више облика.

Наравно да ваш посао обухвата много више од дисциплине. Читава идеја о мултикултуралном наставном плану и програму највише зависи од вас. Заиста сам био изузетно задовољан када ми је представљен значајни допринос свих Вас у припремању харминизованог наставног плана и програма. Та чињеница ми је помогла да се увјерим да ће овај наставни план и програм бити успјешан, да уколико је то потребно прилагођен, као и да ће ускоро бити бољи од ентитетских наставних планова и програма које је замјенио.

Наравно, само Ви то можете остварити. Одредбе Закона о основном и средњем образовању, и одредбе Плана за имплементацију су веома јасна и веома праведне. Према њима главни терет је на вама. По мом мишљењу, то је право мјесто гдје одговорност треба да буде: прије свега на свим наставницима који су одговорни за наставни процес и за све што се дешава (или се не дешава) у учионицама.

На примјер, морате дозволити дјеци да користе свој матерњи језик, али ви се ипак морате обраћати дјеци тако да вас она разумију. Подједнако учење два писма ће у великој мјери зависити од вас. Нећу се трудити да споменем све аспекте којима ћете морати да се бавите.

Отприлике једнаку важност као и наставни план и програм ће и имати ваш лични примјер, у томе да свако дијете третирасте равноправно. Они од вас који су прочитали Коначну арбитражну одлуку Арбитражног трибунала за Брчко знају да се од мене, као Супервизора, захтијева да обезбиједим да је сваком становнику Дистрикта пружен једнак приступ одговарајућем образовању без дискриминације. То је веома захтјеван посао. Зато је Закон тако јасан и изричит.

Осим тога, одредбе нису само правни захтјеви. Заједно узете, оне су чврста морална изјава да свако дијете у Брчко Дистрикту може, и мора, бити равноправно третирано у јавним школама. Примјер који Ви дајете, у учионицама и изван њих, у свом опхођењу према сваком дјетету пред другом дјецом, ће служити овом начелу јасније и трајније него што ја то могу.

Ја сматрам да се већина вас опредјелила за позив наставника зато што волите дјецу и волите да их подучавате. Ви најбоље знате како да наведете свако дијете да оствари свој максимум. Ви ћете без сваке сумње знати када ће стрпљење, или охрабрење, имати већи ефекат од дисциплине.

У посљедњих пар година постојао је велики број програма за омладину у Брчком организованих на мултиетничкој основи. Колико сам ја упознат, ни један од ових програма није био неуспјешан. Они су сви на добровољној основи, ви ћете рећи, и то је истина. Они су успјешни јер дјеци пружају нешто боље, тако да се дјеца желе укључити у њих. Али, они су, такође, успјешни јер се дјеца могу боље понашати у мулткултуралним ситуацијама него одрасли. Она нису рођена са предрасудама, и за разлику од вас и мене, они јос увијек брже уче.

До сада су се моји коментари односили на наставно особље које је запослено у читавом школском систему. Сада бих желио да додам неколико коментара који се посебно односе на вас, средњешколско наставно особље. Сви ми очекујемо да ће се процес интеграције одвијати спорије у основним школама, и да ће се углавном појавити како се људи који живе у близини основних школа досељавају у или селе из насеља.

Највећа промјена ће се догодити у првом разреду средњих школа. Као што знате, сваки ученик је већ одабрао свој позив, и они који имају потребне квалификације ће се уписати у школу тог усмјерења. Неће се уписивати на националној основи, али ће осјетити потпуну примјену новог харминизованог наставног плана и програма – заједничко учење општих предмета, подјела на националне групе за предмете од националног интереса

(језик, култура, један дио предмета историја и музичка култура). Други, трећи и четврти разреди средњих школа ће имати исти састав одјељења која су формирана претходних година. Али школе неће бити подијељене на различите школе за различите нације. У другим, трећим и четвртим разредима настава ће се одржавати истовремено и за одјељења са српском дјецом и за одјељења за бошњачком дјецом.

Стога је разумно очекивати више зебње, напетости међу ученицима средњих школа него међу ученицима основних школа. Схватам да ова дјеца вјероватно памте више траума из рата него млађа дјеца, и вјероватно би емотивније реаговали на национална питања. Они су своје школовање већим дијелом провели у одвојеним школама.

Ипак, такође можемо очекивати да се ученици средњих школа радују својој будућности. Већини ће бити јасно да ће ускоро живјети у мултикултуралном свијету. Они можда могу бити исполитизирани, али вјерујем да ће увидјети да ће проузроковање проблема нашкодити њиховој будућности. Већини неће бити тешко да толеришу школске колеге других националности, посебно уколико их ви будете разумно и чврсто водили.

Људи у Брчком су већ обновили мултикултурални живот у граду и у неким селима Дистрикта. Школе су скоро посљедње институције гдје се осјећа сегрегација. Влада, судови, полиција, већи број радних мјеста у граду или на пијаци Аризона- представљају мултикултурално друштво. Ви имате дивну прилику да ово друштво направите бољим преко оног што је најдрагоцјеније у њему – а то су млади људи.